

II. évfoly.

5. füzet.

AZ IGAZSÁG.

VEGYES TARTALMU KATHOL. TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden hónap végén.

Ara egy évre 2 frt 20 kr.— Megrendelések és dolgozatok „AZ IGAZSÁG” szerkesztőségéhez küldendők Gyergyó-Ditróba. (Csikmegye.)

TÖBB KATH. TANFÉRFIU BUZGÓ KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL

SZERKESZTI:

P. FELICZIÁN.

A lap tiszta jövedelme ö szentsége XIII. Leó pápa 50 éves papi jubileuma emlékére állítandó árvaház alapjára van szánva.

GYERGYÓ-DITRO.

NYOMATOTT GYÖRGYJAKAB MÁRTON GYORSSAJTÓJÁN CSIK-SZEREDÁBAN.

1887

„AZ IGAZSÁG“ n. érd. előfizetői (folyt) 301. (275.) T. Gál Márton t. Csik-Dánfalva. — 302. (276.) T. Ferenczy Ignác t. Nagy-Kászon. (Csikmegye.) 303. (278.) T. Paláncz Sándor t. Csik-Dánfalva. — 304. (279.) Balmth György t. Csik-Dánfalva. — 305. (280.) T. Csiszér Ignác t. Kászon Ujfalu feltiz. (Csikmegye.) — 306. (381.) T. Imre János t. Csik-Taploca. — 307. (382.) T. Földes József képezdei igazgató Csik-Somlyó. — 308. (383.) T. Ferencz József t. Csik-Karczfalva. — 309. (484.) T. Miklós Katalin tnő Győ Szárhegy. (Csikmegye.) — 310. (386.) T. Kis Antal t. Csik-Szent-Simon. — 311. (288.) Főt. Murányi Kálmán pl. Csik Rákos. — 312. (289.) Ft. Konez István pl. Cs. Tusnád. — 313. (290.) T. Nagy Imre polg. isk. tanár Csik Szereda. — 314. (291.) T. Butyán László t. Csik-Pálfalva. — 315. (292.) T. Salamon Jóakim t. Kilyénfalva. (Csikm.) — 316. (293.) T. Novák János t. Győ-Sztmiklós. (Csikm.) 317. (394.) T. Marthi Ferencz t. Gy.-Csonafalva. (Csikm.) — 387. (295.) T. László Antal t. Gy.-Csonafalva. (Csikm.) — 319. (297.) T Szabó Imre t. Gy.-Ujfalu. (Csikm.) — 320. (298.) T. Borbáth János t. Gy.-Csonafalva. (Csikm.) 321. (299.) T. Imets János tanár Gy.-Alfalu. (Csikm.) — 322. (300.) Ft. Papp Lőrincz pl. Balánbánya. (Csikm.) — 323. (301.) T. Nagy Imre földbirt. Szárhegy. (Csikm.) — 324. 302.) T. László Béla pénzügyi fővigyázó Gy.-Sztmiklós. (Csikm.) — 325. (304.) T. Lázár János kereskedő Ditró. (Csikm.) — 326. (305.) T. Csergő Lajos földbirt. Ditró. (Csikm.) — 327. (306.) T. Tarisznyás János keresk. Ditró. (Csikm.) — 328. (308.) T. Olvasókör Ditró. (Csikm.) — 329. (310.) T. Péter Lajos törv. irnok Győ Sztmiklóson. (Csikm.) — 330. (311.) T. Községi előjáróság Gy.-Szárhegy. (Csikm.) — 331. (313.) T. Sneff Anna tnő Gy.-Remete. (Csikm.) — 333. (315.) T. Schultze Zsófia urnő Vajda Hunyad. (Hunyadm.) — 333. (316.) T. képezdei „Önképzőkör“ Cs.-Somlyó. — 334. (317.) Mélt. Mikó Arpád fősztgabiró gyergyói ker. képviselő jelölt ur Gyergyó-Sztmiklós. (Csikm.) — 335. (319.) T. Császár József jegyző Gy. Szárhegy. (Csikm.) 336. (321.) T. Sárkövi János népisk. ig. Dombiratos. (Csanádm.) — 337. (322.) T. Klivényi Lajos t. Battonya. (Csanádm.) — 338. (324.) T. Strausz Nándor szolgabiró V.-Hunyad. (Hunyadm.) — 339. (325.) T. Király Mária tnő Battonya. (Csanádmegye.) 240. (326.) T. Erdős Ferencz t. Kevermes. (Csanádm. — 341. (327.) T. Janny Imre t. Szeged (Csongrádm.) — 342. (328.) Nsgos Lévay Ferencz tanfelügyelő Szeged. (Csongrádm.) — 343. (329.) T. Konez Sándor t. Szeged. (Csongrádm.) — 344. (332.) T. Csada Lajos t. B. Sámson. (Békésm.) 345. (333.) T. Timina Ödön t. Holdmező-Vásárhely. (Csongrádm.) — 346. (334.) Ft. Fehér Gyula pl. Esztergom. — 347. (335.) Ft. r. k. pleb. Dörögh. Esztergom. — 348. (336.) T. „Magyar Sion“ szerkesztősége Esztergom. — 349. (337.) T. Balogh Antal t. Kőbölkut. (Esztergom.) — 350. (338.) Nsgs Benedikty József földb. Vajda Hunyad. (Hunyadm.) — 351. (346.) T. Kirner Károly t. Esztergom. — 352. (343.) Ft. primási iroda Esztergom. — 353. (345.) Főt. Posits Mihály pleb. Perkáta. (Fehérm.) — 354. (347.) T. Olvasókör Piski. Hunyadm. — 355. (349.) Ft. r. k. pleb. Rosnyó. (Gömörm.) — 356. (350.) Ft. r. k. pleb. Asvány. (Györm.) — 357. (351.) Ft. r. k. pleb. Győr. — 368. (353.) Nmt. Dr. Zalka Év. János megyei püspök ur Győr. — 359. (354.) Nsgs Szeremley Lajos tanfelügyelő Sepsí-Sztgyörgy. (Háromszék.) — 360. (355.) Ft. Minorita-ház Kanta. (Háromszék.) — 362. (358.) Zomoró Dániel pleb. Imecsfalva. (Háromszék.) — 363. (359.) Ft. Rapolti Ferencz pleb. Szárazpatak. (Háromszék.) — 364. (361.) Ft. Gazda Pál pleb. Osdola. (Háromszék.) — 365. (362.) Ns. Bálint Károly apátkanonok pleb. Gyulafehérvár. (Alsófehérm.) — 366. (363.) Ft. Balogh Ignác pleb. Nyujtód (Háromszék.) — 367. (364.) Ferenczy Lajos pleb. Miklósvár. (Háromszék.) — 368. (366.) Ft. László József pleb. Lemhény. (Háromszék.) — 369. (367.) T. Vetési Imre t. Mikóujfalu (Háromszék.) — 370. (68.)

Mélt. Pócsa György főispán ur Sepszi-Szent-György. (Háromszék megye.) — 371. (369.) Ft. r. k. pleb. Besenyő (II. vesz megye.) — 372. (370.) Ft. r. k. pleb. Eger. (Heves megye.) — 373. (371.) „Népiskolai tanügy“ tudós szerkesztősége Eger. (Heves megye.) — 374. (372.) T. Wagner Adolf t. Gonczága. (Hunyadm.) 375. (373.) Ft. Járzsemszky József pleb. Kudsir. (Hunyadm.) — 376. (374.) T. K. Her Adolf t. Gyalár. (Hunyadm.) — 377. (375.) T. Klinger Károly t. Govásdia. (Hunyadm.) — 378. (376.) Ft. r. k. pleb. Dobra. (Hunyadm.) — 379. (377.) Ft. Wartha xav. Ferencz pleb. Govásdia. (Hunyadm.) — 380. (378.) T. Bakó Elek t. Hatszeg. (Hunyadm.) — 381. (379.) Ns. és ft. Weber Béla főisp. pleb. Petrozsény. (Hunyadm.) — 382. (380.) T. Toinya Ignacz földbirt. Telek. (Hunyadm.) — 383. (382.) T. Szücs Gyula t. Fejérviz. (Hunyadm.) — 384. (383.) T. Ulrich Márton t. Piski. (Hunyadm.)
(Folyt. köv.)

Irodalom.

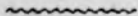
„**Órangyal.**“ Ének- és imakönyv. Különösen a ker. kath. ifjuság használatára. Szerkesztette Baka János csikszentmártoni kántortanító. Az erdélyi püspöki hatóság jóváhagyásával. Kiadja az erdélyi r. kath. irodalmi társulat. Szerző tulajdona. 332 l. Kis 16 od. rét. Kapható Györgyjakab Mártonnál, Csik-Szeredában, 30, 35, 40 és 50 kr. árban a bekötés minőségéhez mérten, tokkal. Ily imakönyv, mint az „**ÓRANGYAL.**“ nem sok jelent meg szép hazánkban, mely szerkesztésre nézve úgy imák, mint énekek tekintetében a serdülő ifjuság részére alkalmasabb lenne. Az imakönyv két részből áll: azt I-ső rész az imákat, a II-ik rész az énekeket foglalja magában, az utóbbi rész az egész műnek háromnegyedét teszi. Az énekek verssorai nem egymásután folytatólag, — mint a legtöbb imakönyvben, — hanem versalakban vannak szerkesztve a könnyebb olvashatóság tekintetéből. Az egész műnek czélszerűségét és használhatóságát legjobban jellemzik a magas püspöki jóváhagyásnak reá vonatkozó következő szavai: „Különben az összes mű áttekintéséből kitűnik az, hogy a szerző vallásos buzgósága és ugyanannak a gyermeki szívbe való átplántálása iránti lelkesülésénél fogva lehetőleg iparkodott a róm. kath. anyaszentegyház által előirt vagy leghasználtabb, vallásosságra leginkább ébresztő imákat és énekeket nagy gond, pontos utánnézés és kitartó fáradsággal egybegyűjteni és így a tovább terjesztés végett olajtáná nyomda alá bocsátani. Azért az átvizsgáló által eszközölt javítások figyelembe vétele mellett a könyvnek kiadása ellen kifogásom nem lévén, azt helybehagyom . . .“ Ezen kegyes főpásztori jóváhagyás folytán méltatta az „erd. r. kath. irod. társulat“ kiadványai sorába felvenni. Legalkalmasabb emlék vagy jutalmazás gyanánt a jó tanuló és magaviselető serdültebb ifjak részére megszerezni vizsga alkalmára, azért is, mert ily terjedelmes és czélszerű imakönyvet olcsóbban kapni nem lehetne; miért melegen ajánljuk az i. t. iskolaszékek becses gyűjtemébe!

Kérjük elolvasni! Örömmel adjuk tudtára a t. olvasóknak, hogy az erdélyi egyházmegyének egyik jeles tehetségű papnövendéke, **Vass Albert** bölcsészettudor, ki jelenleg Rómában van a Colleg. Hung. Germ. ban, szabad idejét üdvösen felhasználva, tudós előljárói engedélyével magyar nyelvre fordította De Doss Adolf tudós Jezsuita atyának „**Az Érények gyöngye**“ című 4 ki-

adást ért kitünő asceticus művét. A mű 20 ivre terjed 8-ad rétbén, 38 fejezetre oszlik, melyekben az erények **királynéja a szűz tisztaság** meghatározó módon tárgyalatik. A fordítás zamatos magyarsággal van keresztül vive. A mű dicséretre nem szorul. Kiadását „Az Igazság” szerkesztősége fogja eszközölni ez évben. Ára kellő megrendelések szerint 50 kr lesz. **A mű a Hungarico-Germanicum derék magyar növendékei által XIII. Leó ő szentsége 50 éves papi jubileuma emlékére ajánltatik fel minden jövedelmével Péter-fillérül.** Eljenek a buzgó és jóra törekvő fiatal erők! Pártoljuk e művet, mert ez is lapunk sz. célját mozditja elő! Ajánjuk a t. tanárok és tanítók figyelmébe!

 A szorgalomnak egy újabb gyümölcsére hívjuk fel ismételtlen t. olvasóink figyelmét: **„A pályaválasztás,”** szemlélve a hit- és ész világánál. Gondolattöredékek, fontolgatások, tanácsok, megfontolásul a képzett ifjúságnak. Irta **De Doss Adolf.** jézustársasági atya. A második kiadás után németből fordította **Dr. Vass Albert.** E mű 38 fejezetre oszlik s röviden bár, de mégis kimerítően körvonalozza az ember rendeltetését, sa pálya lényegét egyáltalán: mi-ben áll az, mily sok függ attól, mily nagy haszon árad egy jól választott pályából, nemcsak az egyesekre, hanem az egész emberiségre is; azután az egyes pályákra (jogi, orvosi, tanítói, katonai s főleg papi) tér át, nem feledve még a kereskedelmi állást sem, s rámutat az öröm- és ürömökre, melyekkel azok járnak, s a célra, melyre irányulnak, **„a jövődöt keressük futarum inquirimus.”** Végül különböző eszközöket ad az ifju kezébe, melyek gondos felhasználásával megejtheti és pedig üdvösen pályaválasztását. A mű 15 ivre terjed 8-ad rétbén. Ára 40 kr. Előfizetheni „Az Igazság” szerkesztőségénél; kívánatos lenne mihamarább jelenkezni, hogy így a mű még juniusbán lásson világot, a midőn a középiskolák ifjúságai épen pályaválasztásról gondolkoznak. A két műre előfizetheni Gyergyó-Ditő (Csikmegye) „Az Igazság” szerkesztőségénél, valamint Budapestben, zöldfaut. 43. sz. a. „Hunyadi Mátyás” irodalmi intézetben.

 A kik még a mult évről tartoznak kérjük sietni a pénz elküldéssel, mert kell!

A Z I G A Z S Á G.

VEGYES TARTALMU KATHOLIKUS TANÜGYI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN HÓNAP VÉGÉN.

Ara egy évre 2 frt 20 kr. — A tiszta jövedelem egy árvaláz alapján van számlázva mindenkor.

Több kath. tanfőrfiu buzgó közreműködésével szerkeszti: P. FELICZIÁN.

Május 5. szám.

(11.)

II. évfolyam.

Egy nap

az elemi népiskola I. II. vegyes osztályában.

zt mondja Regéczy József nagynevű paedagogusunk „A theoria fontossága” czimű cikkében, hogy mint mindenütt, ugy a nevelésben is fő dolog a theoria, ez lévén összesége minden rendű és rangu praxisnak. A theoria objectiv, míg a praxis csak subjectiv fontossággal bír. Rossz néven is veszi természetesen mindazon practicus egyének balvélekedését, kik a theoriát ignorálják.

Nem szólok a vitába. Ambár, ha valamivel nagyobb ember volnék, bizony kimondanám, hogy logice tekintve e themát, Regéczy urnak igazja kellene, s hogy tényleg még sincs teljesen igazja. az ő bűne Mert tagadhatatlan, hogy a paedagogia mai irodalmában nagy adagokban feltalált theoreticus rész nem mindig dicsékedhetik ám objectiv bizonyossággal, minthogy nagyrészenek alapot nem a subjectiv tapasztalat kölesönöz.

Midőn az ilyen theoriáról van szó, mindig eszembe jut ama bizonyos káplár, ki a recrutával a saját hátán lévő borjut meg akarná nézetni, „Kehrt eich” ot csináltatott. Szintugy eszembe jut Rousseau is, ki a saját paedagogiai elveiben annyit bizott, hogy ő maga sem merte bevétetni.

Ha tehát a paed theoriának ilyen csalhatatlan termékeivel találkozik a tanító, ki merné csodálni, ha az ellen igen sokan élesen kikelnek? Magam is többször voltam tanuja a theoria és praxis fölötti vitának, lásd Elméleti János és Gyakorlati Mihály beszélgetései Józsa S. tanítótól *) és pedig fentebbi véleményemet mindinkább megerősítő tanulással.

Bármelyiknek is legyen tényleg igazja, az azonban objective és positive bizonyos, hogy gyakorlása tudományok anyja. És mi inkább örülünk egy jól sikerült és talpra esett gyakorlati tanításnak, mint Pestalozzi összes munkáinak.

Tanügyi folyóirataink — fájdalom — nem igen bővelkednek olyan közleményekben melyek az iskolai rendtartásra vonatkoznak. Holott ez volna ám az a rész hol a tanítót, mint mestert ismerné meg az ember. Ez volna a nevelésnek azon oldala, hol a nevelés erkölcsképző szellemébe bele pillanthatnánk. Ez azon rész, melyet mástól ritkán áll módunkban

*) A gyergyói tanító-egyesület által jutalmazott pályamű.

ellesni minthogy ugyanegy időben lévén elfoglalva, saját községbeli kolégánk iskolai rendtartásával sem vagyunk ismeretesek. Egy-egy lecke gyakorlati feldolgozásával többször találkozunk önképzőköri és egyleti gyűlések alkalmával. A rendtartásnak pedig mely az iskolai nevelés lelke csak csekély töredékét leshetjük el.

Igy állván a dolog, természetes, hogy minden tanügyi közlemények között leginkább örvendenék annak, mely ilyen rendtartásra vonatkoznék. Hanem ez ritka csemege.

Én veszek tehát bátorságot, hogy az én rendtartásomnak leírásával megkezdjem e téren az eszmecserét. Nem azért, mintha ezt mint legjobbat bárkinek követendő minta gyanánt előtárni szándékom volna, habár magam legjobbnak ezt tartom, hanem csak azért, hogy a mi abban helytelen és rossz van, kedves társaimnak alkalma nyíljk arról engem felvilágosítani. És viszont: ha kedves kolégáim közül bárki fáradtságot vesz magának, s az ő rendtartásával, mely az enyémnél jobb, e lapok hasábjain megismertet azzal engem — s reményem, több társaimat is — nagy hállára kötelez.

Hogy rendtartásommal ennél alaposabban megismerkedjünk, kérem kedves kártársaim közül bármelyiket, kinek községében a sokadalom miatt ma iskolaszünet van, kövessen iskolámba! Legyen szerencsém egész napra! Bár házam, mint a feleségtől úgy egyébtől is üres, de azért ebéd lesz kettőnknek is.

Eppen fél kilencz az óra, tehát lépünk be iskolámba. (Nálunk a kezdő osztályoknál, — iskolaszéki határozat folytán nyári időben 8-kor, télben $7\frac{1}{2}$ kor kezdődik az előadás és helyesen)

Belépünk. A gyermekek már be vannak ülte, s a felügyelő kün áll ügyelvén a rendre. Beléptünkkor mindnyájan felállnak s hangosan de nem lármázva mondják a legszebb üdvözlöt: Dicsértessék a Jézus Krisztus! és leülnek rögtön. A tanév elején megtörtént, hogy némely gyermek — távol minden pajkosságtól — torkaszakadtából ordította a Dicsértessék-et. De mióta felvilágosítottam, hogy nem illik oly nagyon kiabálni, meg hogy ama szép köszöntést nem is szabad ordítva kimondani, hanem csendesebben, de mégis elég hangosan kell kiejteni azóta ilyesmi elő nem fordul. Ma már köszönnek csinos, szabad kiejtéssel és nem taktusra, mert szerintem a tactusos Dicséttéer tees-sééék, nem szép. Hogy pedig a gyermekek köszöntés után mindaddig fennálljanak, míg a leülést el nem rendelem, azt teljesen fölöslegesnek tartom.

Elémegyünk az asztalhoz hol a felügyelő vár rám, kezében a palatáblával, melyre az esetleg büntetendő gyermekek nevei vannak följegyezve, kik kihágást követtek el. Átveszem a táblát, s a felügyelőt helyre bocsátom.

Nem tudom van-e szokásban másnál, hogy felügyelőt alkalmaz, vagy nincs, de én alkalmazok.

Azt halottam és olvastam már számtalanszor, hogy a tanító első kell legyen, ki az iskolába bemegy és utolsó a ki kijön. Denique, fölösleges a felügyelő alkalmazása minthogy annak teendőit a tanító személyesen intézi.

Nem tudom, ki indította meg ezt a nagyképű frázist, de hogy nem tanítótól származik, arról meg vagyok győződve. Ez is afféle levegőbe épített — mosolyogni való theoria.

Mivelhogy én nem lehetek az a szerencsés, ki először jelenik meg az iskolában, (nem akarom indokolni, miért?) azért én felügyelőt alkalmazok. És pedig a II. osztályból egy fiut és egy leánykát a legjobbak közül. I ször azért, hogy szorgalmuk és jóviseletökért a többi fölött kitün-

tessem, 2-szor, hogy növendéceim úgy az iskolában, mint az utcán és otthon közvetett felügyeletem alatt álljanak.

A felügyelők megválasztásánál tekintettel vagyok arra is, hogy hazamenéskor a föl és lefelé járó gyermekek rendjét a két felügyelő vezethesse.

A felügyelők a legtökéletesebb magaviseletűek kell legyenek. Sokkal szigorubbán gyakorlom fölöttük a fegyelmet, mint a többi fölött és nekik a legkisebb hibát sem nézem el. Legfőbb gondom pedig arra irányul, hogy semmi szín alatt a többi gyermekektől ajándékot el nem fogadhatnak, mert ez által a megvesztegettetés bűnébe esnék, melylyel aztán az igazságnak is részrehajlatlanságnak lába lenne törve.

Iskolám falai között a felügyeleti jog a fiué, de ha ő jelen nincs helyét a lányka tölti be.

Az iskola berendezése.

Miután benn vagyunk, legelőször is kérem kedves collega ur, méltóztassék iskolámban körülnézni. Alacsony bérház biz ez, mert új iskolám még most van tervezet alatt és míg az fölépül, addig itt kell kinlódunk.

Az iskolaterem maga egy 3 öles hosszú és ugyanannyi széles szoba, melybe a múlt ősszel készítettett a község 16 drb Madai-féle csinos 3—3 ülésű fapadot. Van minden padon 3—3 felnyíló asztal-lap; minden padasztalnak első részébe van készítve egész végig egy-egy 7 c. m. szélességű és mélységű nyitott felső fiok, hol a gyermekek a tintatartót és számológépszőrt tartják, s másoláskor a könyveiket felállíthatják. Ha az osztálylapot leeresztik, ez az üléshez 3 c. m. plusz distanziát tüntet fel, mely körülmény lehetetlenné teszi azt, hogy a gyermek foglalkozás közben nagyon előre hajoljon. Az asztal-lap alatt van egy nagyobb szabású alsó fiok, hová kendőiket és egyéb pakjaikat berakhatják. Van rajta térdeplő és felszedhető számolydeszka. Ez utóbbiak azért nincsenek lefurva, hogy a söprést, mely naponta kétszer történik, ne gátolják.

A padok előrészét sehol sem deszkáztak le földig, a mi lehetségessé teszi azt, hogy a gyermekek lábbelijeknek tisztaságról egy pillantással meggyőződjem. E padok ára darabonként 5—6 forint, s így 16 drb 48 gyermek számára került 5 forintjával 80 forintba.

Padjaimmal megvagyok elégedve, s áldom is érte községem derék előljáróságát, ki azok készíttetésére az én tervezetemet kérte ki s a csinálásnál az ellenőrzéssel is engem bizott meg, mivel tudta, hogy valamilyen a ruha kellékeit a szabó tudja legjobban, úgy az iskolapadokait is senki jobban mint a tanító. Eléggé nem dicsérhető előrelátás.

Ha már most növendéceimet irással, vagy számoló-veszszővel akarom foglalkoztatni, mindenek előtt a padasztalt vezényszóra leeresztettem, míg ha elolvastatok, vagy emléztetek, ugyan úgy felnyitatom.

A padosztály akár felnyitva akár leeresztve használtassék annak belső szélei csinos parkányzattal vannak ellátva. E parkányok igen nagy szolgálatot tesznek; mivel a gyermekeknek sem palavesszőjük, sem másféle taneszközük le nem hull. Elelőtt sokat boszankodtam a sima felületű padok miatt, míg iskolámban ilyenek voltak, midőn láttam, hogy szegény gyermekeim, mihelyt ujdónatuj palavesszőjüket rátették, rögtön legurult, s dirib-darabbá törött. Új padjaimnál ez ma elő nem fordul.

Hej, de bizony szájalomra méltó sorsa van ma az olyan tanítónak, ki még a ronda 2—3 öles padokkal kénytelen kinlódni. A vagy ki mondaná azt kényelmes állapotoknak, midőn a növendékek $\frac{1}{4}$ -ad részének dolgozatát fegyelemmel nem kísérheti? Ha valamelyik közepén ülőt

kénytelen kihívni, látnia kell, hogy mily sok nyugödöléssel és idő pazarlással történik meg az onnan való kihurczolkodás.

Az ilyen természetű padokról különben már régebb tüzetesebben megemlékeztem az orsz. kiállításról szóló tanulmányomban*) s most csak még annyit mondok hozzá, hogy ha nekem ilyen padjaim volnának, (melyek nem is butorok, hanem épületek az épületben,) magam fűrészném azokat legalább is két részre s tenném könyebbé a hozzáférést.

De nézzük tovább a felszerelést!

Itt van az írotábla: Két lábu állványon tengelyen fordítható. Egyik lapja írka vonalzásu, a másik volnalzatlan. Idevaló asztalos csinálta, s firneiszos festékkel ellátta. Minthogy azonban ez a festék olyan természetű, hogy a kréta örökre rajta marad, könnyű megmagyarázni, hogy miért néz ki oly nagyon megviseltnek, mintha már husz éves koptatáson ment volna keresztül. Azért abba fogok működni, hogy táblám a jövő tanévre Gmoll-féle táblafestékkel legyen befestve.

Amott van a könyvszekrény, melynek tartalma, egy méter rud, tankönyvek, vezérkönyvek és palatáblák kellő mennyiségben. Továbbá az állam által kiadott és Prágában nyomtatott szemléltető képek egy kötetben 6 frt 66 krral beszerezve; (kissé furcsa hogy, mind svábok vannak bele rajzolva.) No meg ott vannak az irvaolvasásnál alkalmazandó azon fabetük, melyeket a nyomtatás szemléltetése céljából fenyőfából faragtam, — s több efféle apróságok.

Van Bárány-féle olvasó fali olvasótáblám. De nem függesztettem ám ki mind, hanem csakis azokat melyekkel foglalkozom. Még pedig egyrésről azért nem függesztettem ki mivel (eltekintve attól, hogy föl sem férnének,) helytelen dolognak tartanám olyan táblával foglakoztatni növendékeimet, mely esetleg a hátuk megett van felfüggesztve; más részről meg azért, mivel a felfüggesztett tábla mindig a rongálás szándékos, vagy véletlen esélyeinek van kitéve nó meg, hogy azon tábla, mely a villágosság állandó hatása alatt áll, elveszti fehér színét, s sötét piszkossá válik.

Ha ezen táblák szellemi becséről szólnék, igen hosszura nyulnék discussiom, melybe semmiféle tankönyv, vagy falitábla bírálatot belevegyíteni nem szándékoztam. Elég ha annyit kimondok, hogy mindenki által elismert hibái már sok verejtékemt facsárták ki. Különben e hibák orvoslása szentpontjából már régebb szót emeltem a Szent-István-Társulat elnökségénél, melyre nagys. *Fűssy Tamás* akkori igazgató ur egy lekötelező modorban irt levelében ígérte kijavíttatni a felszínre hozott hibákat. Ezeknek egyrésze az A, B, C, és könyvek újabb kiadásában orvosolva is lettek.

Itt van továbbá egy orosz számológép. Sok hajom volt vele, míg az I. osztályosokat ezen számoltattam, mert mindig ki kellett szednem golyóit, s csakis annyit hagynom a mennyire éppen szükségem volt. Már most csak a II. osztályban használom, míg az I. osztályban (számvesszővel foglakoztatván minden növendéket) könnyen nélkülözöm.

Ha azonban Isten a jövő tanévet megengedi érnem, okvetlen számoló kockákkal fogom iskolámat ellátni, azokat a Józsa Sándor, ditrói tanító módszere nyomán kezelni.

A falra, aranykeretbe foglalva, van kifüggesztve a tanórarend.

Ez következőleg van felosztva:

- a) Káté: heti 2 óra, (4 fél óra hétfőn és csütörtökön d. e. 8—9 óráig.
- b) Biblia: heti 2 óra, szerdán és szombatn d. u. 2—3-ig.
- c) Számtan, h. 8 fél óra, négy nap délelőttjén, 8—9-ig.

*) Közművelődés 1. 2. szám. 1886.

d) Olvasás és írás, h. 9 óra, az I. osztályban mindennap délelőtt 9—10-ig míg a II. osztálylyal szerda és szombaton d. u. 3—4-ig.

e) Beszéd és ért. gyak. h. 2 óra, hétfőn d. u. 2—3-ig, szerdán 3—4-ig.

f) Nyelvtan, h. 1 óra, pénteken d. u. 2—3 ig.

Az iskolaszékieg megszabott szünidő kedden és csütörtökön délután adatik.

Láthatni ebből, hogy a tantárgyak között első sorba helyeztem a kátét és számtant, utánna az írva-olvasást, s így tovább.

Nézzük meg a szellőztető készüléket is! A fűtő felől van a falba vágva a fris lég bejárata, a padláson a felső szellőztető, hol a romlott levegő örült sietséggel rohan kifelé. Tisztelet a ditrói tanítói karnak, ki az ilyen szellőztetőt meghosította. E nélkül minnyájan meg kellene fuladjunk, mert jelenlegi iskolám levegője, kivált a délutáni időben már fél óra alatt tönkre menne.

(Folytatása köv.)

Buzás János.
róm. kath. tanító.

Báthori Endre bibornok, erdélyi fejedelem halála.

(Folyt.)

sten adjon jó estét mindnyájunknak!“

„Adjon Isten!“ volt a felelet.

„Engedelmükből bátrak voltunk ide jöni és csekélységünket kendteknek szolgálatára bocsátani; tudjuk jól, — mondja az öreg — hogy kendtek ily eledelekhez szokva nincsenek, mert ez a szegény pásztor tápláléka; de azért használják el e keveset, nem fog egészségüknek ártani, mert tiszta és jó, azonfelül tiszta jó szívvvel adjuk.“

Embereink el is fogadták a szives, jó ajánlatot s letelepedtek a leány által terített egyszerű, de tiszta abrosz mellé; jóízűen ettek, úgy, hogy még sohasem esett ily pompásan vacsorájuk. A leány friss vizett hozott a közellevő forrásból, mely jobban esett a világ minden boránál. Megköszönték ezután a pásztor szíveségét, kinek szive repesett az örömtől, hogy szolgálhatott. Mig leánya az abroszt s holmikát összeszedi, az öreg eltávozik. Kis vártatva csörtetés hallatszik s ime az öreg görnyed egy teher-fa alatt. Tüzet rak és távozni akar, mert gondolá, hogy ezeknek szükségök van most a nyugalomra. A vezér ezt látva zsebébe nyul és pénzt csusztat az öreg markába e szavakkal:

„Fogadd el e keveset s áldjon meg az Isten jószágodért! De még valamit: reggel jó korán jöjj el hozzánk.“

„Szivesen,“ mondja az öreg, „leányom kenyeret süt az éjjen és egy kis lágy, az igaz, hogy barra kenyérrel ereszsziük utnak kendteket, mert látom, hogy kenyerük is elfogyott, pedig még messze Ivános!“

„Isten veled jó öreg! reggel elvárunk.“

Az öreg jó éjt kívánt s gyermekeivel kunyhója felé ment.

„Nos, apám, hát mit vett ezen katonákon észre?”

„Igaz, leányom,” szolt az öreg, „katonának komolyság a főtulajdona; a jó katona csak akkor örül, ha harcol, ha védheti a kedves hazát. Ezeknek nem komolyság, nem harag, hanem, a mint te is mondád, bu nyomja szívöket. A mi pedig a püspökkel való testvérséget vagy rokonságot illeti, én igaz nem láttam a püspököt a somlyói bucsun, de a kik látták, ép' ilyen fiatal, ügyes, bajszos embernek mondották. De erről ne beszéljünk, mert hisz sok egyforma ember van széles e világon. Most pedig fogj dologhoz, mert szegényeknek pénzük van, de egyebük semmi már pedig pénz mellett éhen lehet halni.”

Az öreg megtekinti barmait még s aztán morpheus karjaiba döl. A két fiu is lefekvéshez fogott azon reményben, hogy reggel mindketten együtt fognak menni apjukkal. A kenyér kisült, vaj, tej méz, turó felkészítve és ime alig nyílik keleten az ég, már a kunyhó lakóit talpon, felkészülve látjuk. Bezárván az ajtót, utnak indulnak. De mily nagy meglepetésük! A vitézeket mind térdelve, a vezért pedig papi öltönyben misézni látják. A vezér — vagy most pap — most mondja: „Gloria in excelsis Deo.” Terheiket leereszték s térdre boruiva egyesíték imájukat a miséző pap imájával.

Oh Pásztor-bükk! mikor mutatattott be büszke ormodon vérontás nélküli áldozat! Talán ez eset előtt soha! Mise végeztével kezét, lábát csókolták a papnak, hogy te? hisz, mint öök mondák: A kenyérszínében alászállott Isten megáldja öket és legelőjüket.

Kérték, hogy ha lehet, ne távozzék el, legyen nekik papjok bár egy hétig. A főpap érkezettnek vélte az időt ne utkolózni, hanem e család előtt mindent kinyilvánítani. O tehát így kezdé beszédét:

„Ti ohajtanátok, hogy veletek maradjak; és ezt megis teszem. Megteszem, mert az inség, a szerencsétlen szomorú helyzet késztet erre. Jól gondolkozott leányod, midőn engem a püspöknek vagy legalább rokonának nézett; én vagyok Báthori Endre bibornok, Erdély püspöke*) és fejedelme. Azon vajda, kiről leányod említést tett, föllázította a népe ellenem; Szebennél történt az ütközet s én meggyőztem. Most üldözöbe vett az oláh, minden perczen félhetünk a haláltól, mert halálra keres; azért menekültünk e félreeső helyre.”

Az öreg igazatosságát el nem főjthatá:

---

*) Báthori, mint erdélyi szülött volt Erdély püspöke és ez értelemben mondhatta a nép is őt sajátjának. A népmonda tehát, mintha Báthori Erdély ordinarius püspöke lett volna, alaptalan annál is inkább, mert 1596–1601-ig, tehát ez időben Náprádi volt Erdély püspöke, kit csak Báthori E. halála után fosztottak meg javaitól és üttek ki az országból. Némi okot szolgáltatott azonban Endrének azon jó indulata, mely szerint Erdély sorsát e fekete, gyászos időben szívében viselte. Ugyanis ő a javaitól megfosztott és elűzött Paulus Abstemius után következő 17 évi interregnum alatt a pásztor nélkül levő juhokról, a mennyiben tehetne, gondoskodott. Így Csik, Gyergyó és Kászonnak Archidiaconust adott Gálfi Pál kozmási parochusban, kit a házassági ügyek elintézésével, a papok botlásainak javításával és a districtusok látogatásával ruházott föl 1592. ápril 5-én in arce Gyalu kiadott decretumában. Lásd Schematismum a. 1838. editum.

„A mi fejedelmünket s még mi több? püspökünket senki bántani ne merje...! Hogy is bánthatná? hisz még az öregektől hallottam, hogy papot, Istennek felkent szolgáját, bántani nem szabad; hát még püspököt! Ne féljen kegyelmed, ide nem jönnek; de ha jönének is, jaj lesz a fejüknek!”

Szegény öreg, felindulásában fiatalnak képzelé magát s azt gondolja, hogy ő az igazság megvédésére elégséges! Továbbá megigérete, hogy titokban fogja tartani és ellátásukról is szívesen fog gondoskodni. Igéretét hűségesen be is váltotta; rendesen süttetett, főzetett leányával minden éjjel bementek a faluba és a nappal vásároltakat elhozták. Eljött az anya is, hogy részesülhessen a főpap miséjében és atyai áldásában. Ez így tartott egy egész hétig; már Mindenszentek napja közeledett, mely nagy ünnepre a pástor és családja különösen készült.

Mig ezek így folytak, nem szűnt meg a gonosz szellem is működni, az ártatlanok élete ellen tört hányni. Mihály vajda szétküldötte az országba bérenczeit azon meghagyással, hogy addig ne lássa őket, mig Báthori fejét neki el nem hozzák. Felhívta figyelmüket különösen a belső Székelyföldre, mert, mint mondá, itt alkalmas helyek vannak a végre, hogy e jó madarak elbujhassanak; azonkívül a püspökök minden időben nagy bizalmat helyeztek e népbe, de ti „mutassátok meg, hogy a pénz mindenható!” Így történt, hogy a félreeső helyeket keresték fel mindennek előtt, szorgalmasan tudakozódtak mindenkitől, de nem a püspök, hanem oly emberek felől, kiket, ha meg nem ölnek, majd őket fogják megölni. A rossz akarat mindent kigondol; a nép nyomorát, az ország zavarát, mindenféle kedvezőtlent ez országban rájuk háritottak. Ez ijesztő szavak, támogatva még a pénz csábító csillogásával is, nem csoda, ha meghallgatókra találtak. Szent-Domokos községében sugás-bugás keletkezett. A figyelem nagyban a szegény pástor leányára irányult; megfoghatatlan volt sokaknak, miszerint egy szegény pástor leány mivel és kinek számára vásárolhat annyi mindenfélét. Még mindig élénk emlékekben tartották a csordákba hajtok is a pár nappal azelőtt elvonnit kis csapatot.

„Valóban a gonosz emberek, kikről ma mindenütt gyűlölet és bosszúval beszélnek,” mondák többen.

Mások pedig azt mondák, hogy Lucziát kell különös figyelemmel tartani s akkor majd kézre kerülnek a jó madarak. Ugy is történt.

Mindenszentek vigiliáján sötét éjjelen két megterhelt nőt látunk haladni Pástor-bükk rengetege felé.

„Oh leányom! szól az anya, már zörög a haraszt, már hullanak a falevelek, ha csak legenyhébb szellő suttogva halad is el közöttük; ősz, keső ősz van.”

A levelek hullanak, sirjokba szálnak; a fűvek, virágok a halál borzalmas leheletétől érintve busan konnyasztják le fejüket. Oo, a természet haldoklik! Haldoklik, de halála nem örök, mert eljön a tavasz és gyöke-

rük újra szépen kihajt. Ép így lesz az emberre is; a test, mint a növény kihál, de lelke, a gyökér ki fog hajtani a feltámadás reggelén.

„Anyám, csak figyeljen! Én valami csörtetést hallok. Mi nem is gondoltunk arra, hogy most félni lehet; a fenevadak nagyon elszaporodtak.“

„Nefélj leányom! — szól az anya — Isten kezében vagyunk mindenütt — ép most gyóntunk — testünket megölhetik, de a gyökér, a lélek ki fog egykor szépen hajtani.“

(Folyt. köv.)

„A Névtelen.“

(Egy ifju naplótöredékei.)

Irta: Varjas . . .

(Folyt.)

Kimmám! fájó szívem felvidul közeledben, reményem megújul enyhítő szavaid által, mi által ezéomat a valóságshoz közel állónak vélem. Te vagy szívem drága kincse, te lész életem vigasztaló öre, gyengéd karjaid ölelése által boldog nyughelyet fogsz nyújtani fáradtságom után.

— Kivánságodat híven teljesítem, hű öre maradok szerelmednek és gondos otthonunknak, melyben szerelmed lesz jutalmam.

— Ugy lesz, meglásd, örömmel fognak tűnni napjaink, gyorsan mulnak az évek egymásután és mi boldogsággal szemléljük az élet napjait. Ősz fűrtünk alatt ifju szerelmünk akkor is lánggal ég.

— Ne gondoljunk a jövő gyors elmulásával, úgy is rövid lesz az, sokkal rövidebb, mint a kínzó távollét volt. De mond, igaz hitedre, igaz-e, hogy szerelmemnek vetélytársa van? Kínos órákat szerzett e hír nekem.

— Igaz szerelmemre mondom, osztatlanul bírod szívemet, szerelmem csak téged ismer és e kebel csak érted küldi folászeit. Szerelmem nem megosztható, egységes egész, mely csak téged bír birtokul.

— Hiszem szavaid igazságát, mert nincs okom kételkedni szerelmedben, mégis a féltékenység férge rágódik szívemen és borzasztó volna ébredésem, ha egyedül magaménak gondolt birtokom hivatlanul kellene megosztoznom.

— Azt nem fogod elérni, nincs ékesebb virágom szerelmednél, nincs becsesebb kincsem szivednél. És ha tán elhervadna virágom, elvesziteném kincsemet; úgy hidd el, e szív, mely keblemben dobog, nem lenne másé soha. Nélküled sivár a föld, nem illatozó a virág. Életem küzdés volna csak, míg el nem jön értem a halál.

— Szerelmed végtelen, mint örvendek, hogy e kincset én birhatom egyedül, megőrzöm hiven és igazán.

— Maradj is őre e birtoknak, ezenkívül neked mást nem adhatok; kincs, hatalom, sem birtokaim és így ezeket veled meg nem oszthatom: de igaz hűségem kárpótolni fog, mit fény és pompában vesztettél.

— Nem sóvárgom kincsek után, nem vágyom a hatalmat; igaz szerelem és hűség maradjon frigyünkkel.

Mily nemes vagy, mennyi jószág sugárzik nemes lelkedből, azt csak én tudom, kit a szerencse drága énedhez vezérelt.

— Isten veled, ismét egy kinos hosszú évig távol leszünk egymástól. Irj gyakran, ha leveleimet nem is veheted, hisz tudod, anyánk őrzése alatt állok, ki a történetek után nem fogja engedni, hogy levellemel felkereshesselek.

Mint az előző évben, úgy ez utolsóban sem kaptam levelet Emmától, de nem is várhattam a történetek után. Elmult azonban ez az év is.

Diadalérzettel tértem vissza a fővárosból, küzdésem két vívmányát mutathattam fel, melyek biztosítandják jövőmet. Hittem, hogy az ellenszenvet B asszony iránt le fogom győzni és Emma elvégre is az enyém lesz.

Gondolataimban láttam Emma boldogságát, mely szavai szerint szívét, hű és változhatlan szívét adja jutalmul nekem.

Ábrándjaimban állomásomra siettem, hová mint ujházás jövék, képzeletem megalkotá a boldog családi otthont.

Reszkető kezekkel nyultam a kapu kilincséhez, melynek megette nőmet fogom magamhoz ölelhetni.

Csakugyan Emmával találkozék

— Hozott Isten Géza! mert már enyém vagy, nem távozol tőlem?!

-- Nem! Nálad maradok. Kedvesem örömtől dobogó keblére hajtám buval telt fejemet.

— Nem hiába töltém el e három évet, munkámat siker koronázta, mely sziveinket egygyé fűzendi. A szerelem rózsa láncza kedves bilinsként fogja sziveinket fogságba tartani. Kivánod-e, hogy így legyen?

— Igen, igen, így akarom; vedd jobbot, szorítsd magadhoz, de el ne bocsásd! de csitt! . . . lásd anyám jó, menjünk eléje, nehogy neheztelését vonjuk magunkra. Géza! én félek . . . nem szólhatok többet, mert ravasz kíváncsisággal őrzi veled váltott beszédemet.

— Ah! édes tudós ur, megérkezett és nem repedt meg szivecskéje a bubánatban? nem neheztel, hogy ismét egy évig nem

feleltünk leveleire, melyek időszerűtleneknek tartattak. Emma vígan volt a farsang alatt. De képzelje csak ké . . .

— Mama!

— Nő bizony, talán nem is igaz? Ön azonban megjött és látom jó egészségnak örvend, üdvözlöm tudós ur!

Azt hittem, szivem megfagy e kínos jelenés alatt, a pokol minden ördöge tánczolt előttem, szerettem volna szétzuzni a ravasz csontvázat, ki mennyországot ígért nekem három évvel ezelőtt és most kínos poklot ad. De nem mertem érzeményeimet nyilvánítani, nehogy a bőszi tigrist még inkább magam ellen ingereljem.

— Örvendek szívélyes fogadtatásomnak, köszönöm részvétét, de hogy leveleim időszerűtlenek volnának, azt nem tudom megfejtetni, ha becses válaszájukra nem is méltattak, de úgy hiszem eljárásom jogosult volt. Vagy tán már megfélelkezni méltóztatott egykori kedves ígérteréről?

— Sőt ellenkezőleg, kedves fiam uram nagyon érzékeny. Bocsásson meg, nem volt szándékom ily kedves emberemet elidegeníteni. Adja kezét!

Természetes, megbocsátottam, hiszen nem perlekedni jöttem, hanem Emámmal kívántam együtt lehetni, mi ugyancsak lehetetlen lesz, ha a felajánlott kezét nem fogadom.

Kezemet nyujtám és rendben gondoltam mindent.

B. asszony ismét kegyes, Emma nyájas volt, mégis dermesztő hideg uralta társalgásunkat.

Igy folyt le az első nap, mi fog történni a többiekén?

Még vagy egy félévig jártam B.-ek házához, én azonban éreztem lábam alatt a talaj süppedését, tudtam, hogy nem sokára be fog következni az, a mitől legjobban félttem.

Az események rohamosan haladtak, B. asszony ezelszövényének gyümölese a megéréshez közel állott.

Emmával ohajtottam beszélhetni, de nem volt rá alkalom.

Már-már ezéomat valósitva láttam egy legközelebb tartandó itnnepevényen, de mielőtt ez bekövetkezett, keserü valóra kelle ébrednem.

Arámat az itnnepevényre kísérendő, siettem őt felkeresni, a szokott hidegségre elvoltam ugyan készülve, de a történtekre nem is gondoltam.

E látogatásom alkalmával B. asszony férje fogadott komolyan és kimért udvariassággal.

Emma csak titokban sughatta: „Vége!”

E szokatlan fogadtatás feltűnő volt nekem.

A kínált helyet elfoglalva, tudakoltam a tapasztalt változás okát.

B. asszony vállat vont, kárörvendő tekintetével sujtott és férjére mutatott.

A férj kikelve valójából, hatalmas tudatában elég ildomtalanul, sőt mondhatom, a legdurvábban sértett meg.

— Uram! ön három év óta bolonddú tett bennünket, nőm és leányom a pletyka nyelvek tárgya, nőm becsülete és leányom jó hírneve van ez által kockára téve; ezt tovább nem tűrhetem. Viszont önt vőmnnek el nem fogadhatom, mert nem kívánom családom becsületét egy kétes származású férfi nevével beszennyezni . . .

— Elég!

Mint furia ugrottam fel, öklömet összeszorítám, dültől ingelve kiálték:

— Uram! csak leánya és neje jelenlétének köszönje, hogy e sértést jelenleg nem öklöm sulyával mosom le gyalázatos arczáról.

Elrohantam a nélkül, hogy csak köszönésre is méltattam volna őket.

Tehát ezért fáradtam, ezért szenvedtem, hogy most egy ember tönkretégye eszményemet, hogy össze törje szívemet és meg semmisítsen?!

És mégis ugyan, oh! hát nincs irgalom számomra?!

Nagy Isten! könyörülj rajtam és advissza elvesztett szerelmemet, add vissza szívemet, hogy emberré lehessenek ismét.

Hová forduljak?! Elhagyatottságomban mindenki elfordul tőlem.

Ember mit vétettem ellened!

Lángoló szerelmem égett romlatlan szívemben, boldogság volt eszményem, gyönyör volt minden gondolatom.

Szent ezéért harezoltam, egy lényért szenteltem eddigi fáradságomat, tiszta és ártatlan vala szívem, nem ismertem a bünt; és te mégis rutul bántál velem.

Megöléd szívemet, ki irtád a kegyeletet keblemből és a bünbarlangjába taszítottál

És mind ezt származásomért érdemlem meg, mind ezt szüleim bünének köszönhetem.

Oh! miért nem nyomták be szemcimet a mikor először tekinték játszni mosolylyal a szép természetre; miért nem öléték ki életemet a mikor kiseded ajkaim az első szót rebegték, hogy ne ismerem volna meg átkos életemet. De így esalfa délibáb volt életem, sóvár szemeim előtt az élet ezer szépségével kaczerkodott, mennyet láttam, boldog éden állt előttem; és te szerencse a boldogság küszöbéig kísértél, ott mind hütlen barát eserben hagyál, hogy kérelhetlen végzetem kegyetlen bíróként mondja ki halál ítéletemet. A halál tusáját élem kinos vergődések között, míg testem gépezete meg nem szakítja küzdés teljes életemet.

Bosszut esküszöm elened te undok lakója a gyáva földnek!

Boszum iszonyu legyen: ki tépem szivemből emlékedet, a kérelhetlen gyűlölet növényét plántálom keblemben, hogy ne ismerjek

kegyelmet, ne tudjak irgalmat. Siketté legyek kinos fájdalmaid jaj szavának hallásakor, némává legyek, hogy ne tudjak nyelveden beszélni és ha te ember maradsz, ugy állatá fajuljak, vérszopó kegyetlen tigris legyen belőlem . . . .

Csendesen, csendesen ! Legyen fájdalmad bármi nagy, legyen csalódásod végtelen, gyűlöld az embert bármennyire ; ne táplálj gyűlöletet ember-társaid iránt.

Ha nem is érted el célodat, ha életed egyrésze kárba veszett is, azért ne feketítsd be szívedet, ne szemnyezd be erényedet, hanem emelkedj a profán gondolkozás fölé és mutasd meg erényedet, mely minden viszontagság közt is törhetlen fennmarad.

Mutasd meg a törpe lelkűeknek, hogy a büin szülöttje, névtelen, ha ki is van zárva magas körükből, ha gyűlölet és megvetés éri is, mégis azok hasznára tudja fordítani szenvedő életét, kik őt éretlen elő ítéllettel üldözni meg nem szünnék.

Keserü fájdalmakat szenvedtem.

Kinzott a fájdalom, hogy B.-éktől való távozásomkor még ke-et sem nyujhaték Emmának.

Meg voltam fosztva lelki szabadságomtól, ekkor találkoztam veled. Szívem felindult egy perezre amikor karjaimba ölelhettelek.

Emlékezel reá, mily kimodhatlan levert voltam.

Te esodálkozál változásomon, és hogy megtudtad fájdalmaim okát, vigasztaló szavakat intéztél hozzám

Még élénken emlékezem szavaidra :

— Nem ő csalt meg, hanem álnok és számitó környezete. Az ő szive gyémánt ama salak között, mely őt körül veszi. Szerelme nem lenge délibáb, nem lobbanó szalma láng, hanem igaz és őszinte. Bár meghaltatok egymásnak, még is nem lesz pillanatja, melyben ne gondolna reád. Azért tünj és várj! majd meg jó számodra azon ohajtott idő, melyben kedvesedet szívedhez szoríthatod és nem lesz emberi hatalom, mely tőled el vegye. A leány kitartása és akarat ereje meg fogja hiusítani az anya hideg számitását.

Bár szavaid valósultak volna. Ma már ismered körülményeimet és nagyon jól tudhatod életem szomorú lefolyását, mely még képzeletben sem hagyta meg számomra Emmámát.

Szomoruan ráztam fejemet, de szavaid által találva éreztem magad.

Elhatároztam, hogy Emmát megszőktetem, más vidékre költözöm hol nem leszünk kitéve ellenségeink üldözésének.

Csaladkoztam, Emma nem jött el a kitűzött találkozásra.

Később értésemre jött, hogy Emma beteg volt sok időn át, sőt betegsége igen veszélyes volt.

Irgalmatlan anyját kérte, engedné meg, hogy velem még egyszer beszélhessen, kérse nem talált kegyelmet.

Majd kétségbeestem, nem volt örömöm az életben.

Tudományonnak akartam élni, de a rideg könyvek minden betűje az ő nevét ábrázolák szemeim elé.

Minden bebizonyított tétel után szívem fájdalma növekedett, mert nem volt kiért küzdenem.

Szomoruan taszítám el magamtól a tudományt, melynek minden tétele mulandóságot tár előmbé.

Vizsgálódásaim és kuttatásaim között agyamba furodott az anyag, gyűlölni kezdém az eszményt. Isten káromló lettem.

Gondolkoztam az emberi élet gyarlóságain, figyelemmel kísértem a természet műveit, melyek évezredekén át megoldhatlan problémát adnak kezeinkbe, hogy fel kuttassuk az ok és okozatokat és megalkothassuk belőlük a létet.

Megtanultam gyűlölni az embert, mert csaladkoztam benne.

Isteni képmást kerestem ifju koromban az emberben és sátánt találtam benne férfi korom tavaszán.

(Folyt. köv.)

V e g y e s e k.

Pályázatot tűzött ki „Az Igazság“ szerkesztősége a következő két tétel kidolgozóinak: **A pap és tanító összetartása és kölcsönös tisztelete, a népnevelésnek legállandóbb biztosítója.** 2) **Milyen volna a legjobb káté és biblia, mai viszonyainkhoz mérve a 4 osztályú népiskolában?** E két tétel kidolgozóinak egyenként 1 drb cs. kir. arany lett kitűzve. Határidő augusztus 1-seje kizárólag. A pályadíjt a bíráló bizottság annak ítéli, ki 3 írott ivre a legjobb dolgozatot hűldi be lapunk szerkesztőségéhez a kitűzött ideig. A pályadíj nyertes mű első sorban e lapban jelenhetik meg, azután a nyertes rendelkezhetik vele; a nem nyertes dolgozatok pedig, ha bevállnak, időnként közöltetnek, de vissza nem adatnak. Ajánljuk t. gyergyói tanító barátaink mély figyelmébe a kezdetet, hogy ezután így tovább is telessünk! Munkára fel!

Mélt Mikó Árpád főszolgabíró s gyergyó kerületi nagyreményű képviselőjelölt ur f. évi május 8 án delelőtt 12 óraker tartotta meg igazán szép és ékes programmbeszédét, előbb Ditró, azután Remete község piacznán. A beszéd után fényes kísérettel Ditróba jött vissza 3 óraker, hol tiszteletére szépen képviselt társas ebéd volt. Ebéd után 5 méltósága szintén fényes kísérettel visszatért lakására, Gyó sztmiklóstra. Igazán örvendünk, hogy végre saját keblünkéből kaphatánk férfit, ki szorgos és fontos ügyeinket gyámolítsa ott, hol nem hallgatni, hanem beszélni és tenni kell! Éljen a fiatal, de tetterős képviselőjelölt!

Borzasztó tűz volt május 4 én este Gyó-Ujfaluban több ház, gazdasági épület sat. égett el, mint halljuk három ember is a lángok martaléka lett, u. ott május 10-én elégett a főoltár egészen; hasonló szerencsétlenség érte május 6-án éjjel Oláh Toplicza községét is (Máros-tordamegye), hol elégett a szép új kath. templom, paplak s több ház. Ily szerencsétlen eseteknél, hol a kár óriási, csak szomorúságunkat fejezhetjük ki. A tűzkárosultak közt O.-Toplicza fiatal új plebánosát, ft. Zonda Vincze barátunkat érte a legérzékenyebb csapás, mert új gazda, de Deus Jobum pacificum non derelinquit! Szent Jób követőinek kára megtérítettik az Uról.

Az erdélyi egyházmegye történelmének megírására ápril hó 27-én Gyulafehérvártt tartott irodalom társulati választmányi gyűlésen fontos intézkedések hozattak. Adjon az Ur erőt derék társulatunknak a vállalat mielőbbi valóstításához!

A méhkosarokról, kúpokról és mézről legelőször — írja Geddo János 1721-ben egyik angol művében — **Melissus Kréta királya** volt a szerencsés, ki azt hasznosnak mondá az egészségre.

Gyógyfürdők beteg tanítók számára: Győ-Borszék a székelyföld legszebb vidékén fekszik, kitűnő borvize és ásvány-fürdője már világszerte nagy hirnek örvend. A kellemes fürdőhelyről és gyógyhatásáról a jövő számban fogunk írni, most csak a t. tanító urak figyelmébe ajánljuk, mint oly rendezett fürdőt, hol a beteg egészséget, a buskomor és fáradt üdülést nyerhet igen jutányos áron. A fürdő idény kezdődik június 1-én és tart szeptember 1-ig, kik a szép borszéki fürdőt élvezni ohajtják a legjutányosabb díj mellett, szíveskedjenek hozzánk fordulni, mi a bejelentés után intézkedni fogunk a kellő elszállásolás és élelmezésről.

A németek kormányozható léghajója. Augsburgból érkezett hírek szerint a metzi erdők felett egy villamos léghajót bocsátottak fel ápril 1-én, melyet a villam áram segítségével rendesen lehet kormányozni. No szép haladás! már a víz, gőz és levegő fölött győzött az ember, de önmagán mikor fog már győzedelmeskedni?

XIII. Leo pápa jubileoma ügyében Kalocsán igazán fényes eredményű mozgalom indult meg az uri nők részéről özv. **gróf Csiráký Jánosné** elnöklete alatt. A szép példát bizony a mi erdélyi matronánk is követhetnék, hát mi nem vagyunk-e éppen olyan lelki fiai ő szentségének, mint azok? Ha máshol nem, legalább a székelyföldön már a nők részéről megindulhatna valami Kalócsaszerű mozgalom.

Egyházi krónikából dr. **Schuster Konstantin** új váci püspök ur ő excellenciája ápril 25-én foglalta el nagy ünnepélylyel püspöki székét. — **Bende Imre** új besztercebányai püspök ur ő nulga ápril 24-én Esztergomban dr. Simon hercegprímás által püspöknek szenteltetett s május 25-én diszes trónfoglalót tartott. — **Dr. Schlauch Lőrincz** szatlmári püspök ur ő excellenciáját ő felsége ápril 8-án nagyváradi püspöknek nevezte ki.

Szép kath. szokás. Ha Franciaország déli részében egy csecsemő anyja elhal, a község asszonyai az árvát sajátjuknak tekintik. Ezt nálunk sem ártana divatba venni sok kidobandó divat helyébe.

A jézsuiták, mint nevelők. Olaszország legelőkelőbb családjainál jézsuita atyák a nevelők; a mai hitetlen világban is az ellenfél részéről sokszor halljuk a híres protestáns tudós, Leibnitz (1716) ama vallomását ismételni: „a jézsuitáknál jobb nevelők nincsenek.“ Az egész katolikus pap táborban egy rend sem oly gyűlölt a rosszak részéről, mint ez, egy rendről sincs annyi rágalom és haszontalan regény, mint ezekről s valjon miért? Hát bizony ennek oka régi és igaz — azért, mert a jézsuiták a legtudósabb és legjobb papok, a gonoszság fiai pedig az ilyeneknek nem igen örvendenek. A hol más, bizonyos érdekekből nem mer felszólalni, felszólal alapos tudománnyal a jézsuita. Bár minden pap jézsuita lenne, ha nem is rendtagja, de legalább az ő szelleme elszéjítatója. Kiket a világ gyűlöli és üldöz, azok Jézus valódi követői; kiket a világ szeret azok olyanok, milyen a világ, hogy milyen a világ azt látjuk...!

Bernhárdt Sára a híres színésznő, ki zsidó volt, bűnbánatot tarva eddigi ledér életéért, megtért Havannában, honan a párisi notre-damei plebánosnak

egy levél kísérete mellett szép oltártakarót küldött, melyen a bűnbánó Magdolnát a maga arczképről saját kezűleg himezte. Nem kár a bűnbánó Magdolnát követni! lám a világ örömei csak nem elégítik ki a sajtó keblet.

Igy kellene nálunk is! Ausztráliában: Ujdél-válesben a taufelügyelő, látogatás alkalmával köteles mintatanítást tartani.

Poroszországban már életbe léptették az iskola-orvosokat, kik az egészségtant tanítják. A tanítók az eljárást nem igen helyeslik, mert hogy valaki tanít hasson is, nem elég paedagogia nélkül az orvosi tudomány.

Az angol katolikusok a pápai jubileumra egy diszes felszerelt nyomdát ajándékoznak, hogy a nagy író pápa a által a kath. irodalom terjesztésében a sok költségtől felmentve legyen.

Versengés. Tudja kóma, hogy a Tiszában annyi a hal, hogy már a víz se fér bele, mind csupa hal, mind a tiszavidéki. Mi az a Dunához képest. A Dunában meg annyi a víz, hogy nincs benne hal, mert mind belefult, felelé a dunaföldi.

Allatseregletben. A zsiráf nyakorján, — magyarázza a felügyelő egy pár öreg falusinak — az emlősök legmagasabb állatja. De furá a neve, vajjon miért hívják nyakorjának? Hát azért felele az apjuk nagy bölcsen, mert nyakán az orra!

Világító betűk. Olaszországban több nyomdában oly nyomdafestéket használnak, mely éjjel is világít s így már az is lehetővé lett, hogy éjjel gyertya nélkül ujságot olvashatni. Mikor érjük el mi is azt, hogy „Az Igazságot“ így nyomathassuk!?

Az életből. A. miért nem gyónik ön a plebánosnak, miért a káplánnak? **B.** mert ha plebánosnak gyónnám meg, hogy fonom bé őt sokszor a kártyával, többet nem játszodnék velem. (No bizony azért igen, mert a gyónás pecsét ilyesmire is gondolni tilt.) Szerk.

Mr Pailleron író a napokban mint tanu szerepelt. Az írnok, ki a jegyzőkönyvet vezette kérdé: mi foglalkozása — író, felelé — P . . . kenyérét mivel keresi? — tollal. Az írnok gondolkozik egy darabig s beírja: Pailleron tollkereskedő Párisban.

Változó kor: Hány éves kegyed kisasszonyka? Ha a tatával megyek sétálni 15, ha a mamával 13. No ez gyakori eset itt mi nálunk!

Nikor nyom az ember legtöbbit — kérdé a tanító egy fiutól? — Mikor valakinek tyukszemére hág!

Perzsa maximák, melyek Magyarországon is járnak:

Kinek nincs vagyona, annak nincs hitele;

kinek nincs hű felelesége, annak nincs nyugalma;

kinek nincs gyermeke, annak nincs ereje;

kinek nincs rokona, annak nincs támasza; de ki e négy dolog hia nélkül van, az gontalanul él!

A vallás-erkölcs kertjében termett virágokból kötött májusi koszoru 1887-re.

1. Sz. Ifj. Jakab apost. vt. † 62. és Sz. Fülöp apost. vt. † 81.	Sz. Walburga angolhoni szűz †
2. Sz. Athanáz pk. hv. E. T. † 373.	Sz. Zoe asszony vt. †
3. Sz. I. Sándor pápa vt. † 119.	Sz. Thebai Maura asszony vt. †
4. Sz. Flórián katona vt. tűzvéd † 303.	Sz. Tarsusi Pelágia szűz vt. †
5. Sz. V. Pius pápa hv. † 1572.	Sz. Római Krescenzia szűz vt. †
6. Sz. Damasceni János áld. E. T. hv. 780.	Sz. Római Benedikta szűz vt.
7. Sz. Krakói Szaniszló pk. vt. † 1079.	Sz. Flávia Domicilla szűz vt. †
8. Sz. Ákos százados vt. † 203.	Sz. Augusztina szűz vt. † 203.
9. Sz. Náziánzeni Gergely pk. hv. E. T. b a r á t s á g - v é d † 389.	Sz. Páviai Luminca tnő sz. vt. † 500.
10. Sz. Jób próféta hv. † k. e. 1700.	Sz. Matritói Terézia szűz †
11. Sz. Vienei Mámert pk. hv. † 473.	Sz. Theopiszta asszony vt. † 305.
12. Sz. Pongrácz vt. † 304.	Sz. Rihtrudisz grnó Benedr. ap. † 688
13. Sz. Tongerm Szervác pk. hv. † 350.	Sz. Gliceria asszony vt. †
14. Sz. Bonifác tisztartó vt. † 305.	Sz. Szárdinai Jusztina szűz vt. †
15. Sz. Britán apát hv. † 733.	Sz. Dimpaua szűz vt. †
16. Sz. Nepumuki János áld. vt. jó h. vi-zen uta z ó k v é d s z. † 1382.	Sz. Gaetói Eupuria szűz † 600.
17. Sz. Bailoni Paskális áld. hv. † 1592.	Sz. Restituta szűz vt. †
18. Sz. Venáncz vt. † 300.	Sz. Klaudia szűz vt. †
19. Sz. V. Czélesztin pápa hv. † 1292.	Sz. Cziriáka szűz vt. †
20. Sz. Sinai Bernárdin m. áld. hv. † 1444	Sz. Plantilla asszony vt. †
21. Sz. Szekund áld. vt. † 356.	Sz. Itiszberga szűz † 800.
22. Sz. Bourgesi Aigulf érsek hv. † 838.	Sz. Korszikai Juliána szűz vt. † 439
23. Sz. Lingoni Dezső pk. vt. † 712.	Sz. Poloczkói Eufrozina sz. vt. † 1200
24. Sz. Donáczián vt. † 308.	Sz. Afra asszony vt. † 135.
25. Sz. VII. Gergely pápa hv. † 1085.	Sz. Pazzi M. Magd. kárm. zdsz. vt. † 1607.
26. Sz. Nerrei Fülöp áld. oratonanus r. a. hv. † 1595.	Sz. Mirdina szűz vt. †
27. Sz. Gyula katona vt. † 225.	B. Kajetána Szeráfina zárda-szűz †
28. Sz. Párisi Germán érsek hv. 576.	B. Flor. Bertalanka Dom. r. sz. † 1600
29. Sz. Treviri Maximin pk. hv. † 339.	Sz. Theodoria asszony vt. †
30. Sz. III. Ferdinánd (Nándor) spa-nyol kir. hv. † 1252.	Sz. Emelia asszony vt. †
31. Sz. Piligrin pk. hv. † 991.	Sz. Petronella szűz † 75.

Kövessük eme dicsőknek életét és erényvirágaikkal naponta diszitsük fel magunkat és tanítványainkat, aztán így a haza biztosan fényre derül!

Pártoljuk „Az Igazságot“ és segítsük a szentek példájára az elhagyottakat!